Hitit Üniversitesi ***Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi***
Yıl 4, Sayı 1, Haziran 2011 (43-62)

ÖRGÜTSEL KÜÇÜLME YAŞAYAN BİREYLERİN STATÜLERİ İLE İŞTEN ÇIKARILMA KORKULARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ANALİZİ VE MEDİKAL CİHAZ ÜRETEN İŞLETMELER ÜZERİNE UYGULAMA★

*Nilay GEMLİK**
*Güngör ÖNAL***
*Mustafa TAŞDEMİR****

Öz

Bilişim alanındaki gelişmeler, globalleşme, hızlı değişim ve rekabet işletmelerin içinde bulunduğu ortamı zorlaştırmaktadır. Bu zorlayıcı ortam içerisinde işletmeler çeşitli uygulamalar geliştirmek durumunda kalmışlardır. Örgütsel küçülme uygulaması, 1980' lerden beri yüz binlerce organizasyonu ve milyonlarca çalışanı etkilemektedir. Örgütsel küçülme uygulamasından etkilenen başlıca iki grup vardır. Bu gruplar işletmede kalan çalışanlar ve işletmeden ayrılan çalışanlardır. Örgütsel küçülme, kalan personel üzerinde değişiklikler oluşturmaktadır. Bireylerdeki değişiklikler psikolojik ve fizyolojik olarak görülebilir. Araştırmanın amacı örgütsel küçülme yaşayan bireylerin statüleri ile işten ayrılma korkusu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının tespit edilmesidir. Bireylerin statüleri girişimci, yönetici ve işgören olmak üzere üç temel grupta ele alınmıştır. Araştırma, medikal cihaz üretimi yapan 100 işletmede farklı statülerde çalışan 430 kişiye anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan 36 kişi girişimci, 186 kişi yönetici ve 208 kişi işgörendir. Araştırmada kullanılan anket formları, literatür taramasından elde edilen bilgiler ışığında işletme istatistik disiplinlerinden 5 akademisyen ve bir uzman psikologun görüşü alınarak hazırlanmıştır. Araştırma sonucunda örgütsel küçülme yaşayan farklı statülerdeki bireylerin farklı kaygı ve korkuları olduğu bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Küçülme, Küçülmenin Kalan Çalışanlar Üzerine Etkisi, İşten Çıkarılma Korkusu*

★ *Örgütsel Küçülmenin Kalan Personel Üzerine Etkileri* adlı yayınlanmamış doktora tezinden üretilmiştir.

* Yrd. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü.
** Prof. Dr., Marmara Üniversitesi İİBF, İşletme Bölümü.
*** Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı.

The Analysis of the Relationship between the Status and Fear of Expulsion of the Individuals who Experienced Downsizing and the Case of the Firms which Produce Medical Device

Abstract

Advancements in the area of information technology, globalization, fast changes and competition have complicated the environment where organizations exist which compelling environment forced organizations to form various practices. This present descriptive study has been carried out to examine the effects of "Organizational Downsizing" which has been being applied since 1980's as a natural consequence of economic crisis, on the personnel remained. There are mainly two groups affected by the organizational downsizing process. These groups are the laid off employees and the survivors of the lay off. Downsizing forms changes in the employees that survive the layoffs. These changes can be observed psychologically and physiologically. The purpose of this research is to analyze if there is significant the relation between the organizational status of the survivors and the level of lay off fear they suffer from. The organizational status of the subjects is grouped as entrepreneur, manager and worker. The study has been realized among 430 entrepreneurs, managers and workers working in the 100 medical device manufacturers companies in Istanbul, Ankara and Izmir. The subjects of the research are 36 entrepreneurs, 186 managers and 208 workers. The questionnaire has been prepared by a group of 5 academicians with the opinions of an expert psychologist, by using the information and the statistical methods from the literature reviewed. The research results indicated the subjects with various organizational status have different anxiety and fear.

Key Words: *Downsizing, Survivor Syndrome, Affects Of Downsizing, Layoff Syndrome*

I. GİRİŞ

Bilişim alanındaki gelişmeler, globalleşme, hızlı değişim ve rekabet işletmelerin içinde bulunduğu ortamı zorlaştırmaktadır. Bu zorlayıcı ortam içerisinde işletmeler geçmiş dönemlere göre daha hızlı, daha esnek, daha kaliteli üretim yapmak, hizmet ve maliyetleri daha fazla önemsemek zorunda kalmışlardır. Bu durum işletmeleri, dış kaynaklardan yararlanma, temel yetenek ve örgütsel küçülme gibi uygulamalar geliştirmek durumunda bırakmıştır.

Yöneticiler, kriz ve durgunluk dönemlerinde işletmelere olumlu etki edeceğini varsayarak, örgütsel küçülme stratejisi uygulamaktadırlar. Ancak örgütsel küçülme stratejisinin doğru uygulanmaması işletmenin performansını, verimliliğini ve kalan çalışanların moralini olumsuz etkileyebilmektedir. Bazı işletmeler örgütsel küçülmeyi, sadece giderleri azaltma ya da maliyetleri düşürme tekniği olarak görmekte ve işletmenin sosyal boyutunu göz ardı etmektedirler. Araştırmanın amacı örgütsel küçülme yaşayan bireylerin statüleri ile işten ayrılma korkusu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının tespit edilmesidir.